

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.22](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.22)

УДК 332.2: 330.1

*О. І. Ковалів,
д. е. н., головний науковий співробітник
Інституту агроекології і природокористування НААН, м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0003-4908-7963*

ЗВЕРШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ ЗА КОГНІТИВНИМ ПРИНЦИПОМ ПОЗИТИВНОЇ ЧАСОВОЇ ПРЕФЕРЕНЦІЇ

*O. Kovaliv
Doctor of Economic Sciences, Chief Researcher,
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS, Kyiv, Ukraine*

ACCOMPLISHMENT OF LAND REFORM IN UKRAINE ACCORDING TO THE COGNITIVE PRINCIPLE OF POSITIVE TIME PREFERENCE

В статті з'ясовано, що антиконституційна діяльність в господарській сфері України, яка пов'язана з природокористуванням, особливо в агросфері, як причинно-наслідкова закономірність, здійснюваної дотепер так званої «земельної реформи» спричинила рух до «хаосу», в якому наглядно проявилися наслідки корупційних і олігархічних схем (мораторій, рейдерство, самоправство, безвідповідальність тощо), спонукає громадян України захищатися і діяти «тут і зараз» – на основі конституційного прагматизму. Для визначення засад розв'язання таких критичних загальнонародних завдань, автором статті пропонується обрати певний історично відомий стратегічний підхід в рамках «Концепції часової преференції», яка має своє коріння ще у 19-му столітті та була розвинута Ейгеном фон Бем-Баверком. Обґрунтовано необхідність невідкладної імплементації конституційних прав власності Українського народу на землю та її природні ресурси як абсолютне право власності – на «природні об'єкти», здійснюючи повноцінну інституалізацію чинних земельних норм Основного Закону України. Метою даного дослідження є визначення реальної консолідованої цінності «землі та її природних ресурсів», як природного непозиченого капіталу нації – основного національного багатства українського народу, шляхом формування когнітивних організаційно-економічних засад (орієнтирів). Доведено, що когнітивні земельно-економічні закони збалансованого користування природними об'єктами публічного права, що спонукатимуть до ефективного біфуркаційного стрибка розвитку країни, з метою забезпечення високого рівня життєдіяльності кожного громадянина в процесі звершення земельної реформи в Україні, як нової парадигми, – функціонуватимуть за когнітивним принципом позитивної часової преференції. Встановлено, що в існуючому гібридному середовищі деградації і протистояння розвитку держави з боку антиконституційної корупційної системи, виникла потреба в розблокуванні спротиву – в конституційний спосіб, шляхом надання негайного і справедливого офіційного тлумачення сутності чинних конституційних земельних норм Конституційним Судом України.

The article clarifies that the unconstitutional activity in the economic sphere of Ukraine, which is related to nature management, especially in the agrosphere, as a causal pattern of the so-called "land reform" has led to a movement to "chaos", which clearly manifested itself. consequences of corruption and oligarchic schemes (moratorium, raiding, arbitrariness, irresponsibility, etc.), encourages Ukrainian citizens to defend themselves and act "here and now" - on the basis of constitutional pragmatism. To determine the basis for solving such critical national problems, the author proposes to choose a historically known strategic approach within the "Concept of Time Preference", which has its roots in the 19th century and was developed by Eugen von Böhm-Bawerk. The necessity of immediate implementation of the constitutional property rights of the Ukrainian people to land and its natural resources as an absolute right of ownership - to "natural objects", substantiating the full institutionalization of the current land norms of the Basic Law of Ukraine is substantiated. The purpose of this study is to determine the real consolidated value of "land and its natural resources" as a natural unborrowed capital of the nation - the main national wealth of the Ukrainian people, by forming cognitive organizational and economic principles (guidelines). It is proved that cognitive land economic laws of balanced use of natural objects of public law, which will encourage an effective bifurcation leap of the country's development in order to ensure a high standard of living of every citizen in the process accomplishment of land reform in Ukraine, as a new paradigm - will function cognitively. the principle of positive time preference. It has been established that in the current hybrid environment of degradation and opposition to the development of the state by the unconstitutional corruption system, there is a need to unblock the resistance - in a constitutional way, by providing an immediate and fair official interpretation of the current constitutional land norms by the Constitutional Court of Ukraine.

Ключові слова: когнітивна земельна економіка; земля та її природні ресурси; звершення земельної реформи; біфуркаційний стрибок; преференція; система; тут і зараз.

Key words: cognitive land economy; land and its natural resources; the accomplishment of land reform; bifurcation leap; preference; system; here and now.

Постановка проблеми. Вперше, як вираження певного економічного принципу незалежного існування, зростання та розвитку країни, поняття «позитивна часова преференція» або «висока часова преференція» окреслило те, що споживач цінує споживання «тут і зараз» – вище, ніж – споживання у майбутньому, були сформульовані та розвинуті Ейгеном фон Бем-Баверком, представником Австрійської економічної школи у роботі «Капітал і процент» (1884) [1]. Стосовно цього принципу «тут і зараз», на наш погляд, в Україні спрацьовує відомий історичний феномен циклічного згадування будь-яких давно встановлених істин, зокрема «нове – це давно забуте старе», тому як ніколи підходить цей феномен до українських реалій, – саме «тут і зараз».

Особливо динамічно він став актуальним для нашої країни вже разом із набуттям державою незалежності у 1991 році та актуальність його постійно зростала дотепер і продовжуватиме наблизитись до історично критичного розв'язку проблеми суспільства – проблеми справедливості, особливо по відношенню до питання «власність на землю та її природні ресурси».

Це тому навіть, що ще тоді, більш 130 ти років тому Ейген фон Бем-Баверк вважав, що відношення громадян, особливо до землі та її природних ресурсів, завжди відповідають рівню культурного розвитку. Чим вищим є інтелект і моральна свідомість громадян, то більше вони зберігають природу і оточуюче середовище на майбутнє, а чим більше ці цінності в громадян знижуються, тим питання справедливості у його вирішенні біфуркаційно наближаються до загрозової точки кипіння стану суспільства. Автор цієї статті також бачив, впродовж всіх років незалежності, у розвитку подій саме таку основу для сучасної критичної точки «тут і зараз» морального і політичного вибуху у стремлінні до справедливої етики стосовно економічної поведінки українських громадян до питань земельної реформи і природокористування. Наглядним прикладом прояву відсутність високого рівня культурного розвитку, що, поки що, притаманне молодому українському суспільству, є неприродне коливання інфляційних процесів, коли процентні ставки різко зростають.

Критичний момент просвітлення і утвердження моралі для українського суспільства яскраво проявився 1996 року – відразу ж після прийняття Конституції України (КУ) і, нажал, не вщухає в «тверезому» середовищі – до цього часу.

Для реального звершення зміни життєдіяльності громадян України із траєкторії деградації до траєкторії конституційно вмотивованого розвитку (не зростання) настала в часі й просторі точка так званої «біфуркації», в якій для такої зміни не залишилось фактично ніякого вибору окрім одного реального рятівного і рішучого суспільного кроку змін «тут і зараз» за принципом позитивної часової преференції, що й вимагає твердість та однозначність ст. 4 і 5 чинної КУ, де сказано, що: «... Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є

народ (всі громадяни України, які мають єдине громадянство). Народ здійснює владу безпосередньо...», а також ст. 13 і 14 КУ: «...право власності Українського народу – на землю та її природні ресурси як на природні об'єкти – основне національне багатство, що перебуває під особливою охороною держави ... » [2].

Отже, в цій критичній точці, спираючись на свою народну владу, для нас настав час здійснення рішучого кроку щодо негайного і незворотного звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми, що базується на декларованих нормах конституційного земельного прагматизму, шляхом першочергових: поіменної реєстрації всіх громадян України – як засновників держави і як співвласників землі та її природних ресурсів (природних об'єктів – основного національного багатства); обліку і взяття на повноцінний баланс власника (громадян України) всіх природних об'єктів (ресурсів) – головного капіталу нації, забезпечуючи повноцінно функціонуючого Національного кадастру природних об'єктів, в тому числі Державного кадастру ґрунтів в агроландшафтах України (Державний кадастр агросфери України); функціонування процесу «користування» природними об'єктами на рівноправній конкурентній основі, моніторингу і контролю... Для цього мала бути створена відповідна позавідомча Національна земельна установа України («Національна земельна комора України» чи «Національний земельний банк України» або «Національний банк основного національного багатства України»), на кшталт Національного банку України як інститут і особливий центральний орган державного управління та контролю в сфері земельних відносин і природокористування. [3] Нажаль всього цього не зроблено – дотепер, хоч суспільні потрясіння періодично піднімали на поверхню проблем потребу в проявленні цієї критичної точки «тут і зараз».

Адже, здійснювана дотепер так звана «земельна реформа» як аграрна, – всупереч Декларації про державний суверенітет України (1990 р.) і Конституції України (1996 р.), які декларують абсолютну (неподільну) власність на землю та її природні ресурси, що належить Українському народу, була (реформа) заснована на розчленованому праві – на три різні форми власності на землю (державну, колективну і приватну). Така реформа – не введена дотепер в чинне конституційне поле і вважається нікчемною та такою, що деградує, особливо в агросфері, де землі сільськогосподарського призначення були віднесені до колективної власності, займаючи – понад 70 відсотків території держави.

Щоб вийти із такого нікчемного стану, ми запропонували вирішити цю проблему на основі чинних норм Конституції України, – в рамках системного підходу функціонування когнітивної земельної економіки (КЗЕ), розглядаючи взаємовідносини у часі між «суб'єктом» управління економічним простором – людиною та «об'єктом» управління – економічним земельним простором, шляхом безболісного (для суспільства) виправлення помилок, допущених впродовж останнього чверть століття [4]. Наше науково-теоретичне та методологічне осмислення новітньої ідеї стосовно можливого «звершення» земельної реформи, на засадах конституційного прагматизму, а не просто «завершення» того, – чого фактично не було і що надумано нав'язується суспільству, – базуються на законах живої і неживої природи та суспільства.

При цьому, проблема формування конституційно вмотивованих правових і організаційно-економічних засад щодо використання природних об'єктів, в тому числі в агросфері, – в процесі звершення земельної реформи в Україні за когнітивним принципом позитивної часової преференції розвитку, зокрема, аналізу та обґрунтування методу розрахунку реальної цінності «землі та її природних ресурсів, що є об'єктом права власності всього Українського народу», є надзвичайно актуальною.

Стислий наліз відомих досліджень і публікацій. Ще раніше, у 18-му столітті Адам Сміт, «офіційний засновник» економіки, в своїй праці «Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй» (1776) був найпершим вченим, який порівнював поведінку народів в процесі отримання матеріальних благ, і в процесі отримання знань [5]. Після нього протягом вже більш як 240 років багато інших економістів також робили наголос на когнітивні основи економіки та економічні обмеження в пізнанні.

Когнітивні принципи були досить швидко застосовані до основних економічних сутностей пояснення феноменів, для яких вони є значущими факторами.

Наприклад, Дж. М. Кейнес в своїх економічних працях підкреслював вплив диференційованої інформації, ступеня аналізу переваг та їх стійкості для умовних значень на випадок виникнення невизначеності [6].

Ф. фон Хайек (Нобелівський лауреат 1974 р.) привернув увагу до розподілених характеристик цінних сигналів при обміні на ринках і до впливу еволюційних процесів на емерджентних ринках [7].

А. Маршалл - 1993 припускав, що фірми повинні використовувати певні виробничі процеси, які поступово адаптуються з плином часу для економічного використання інших когнітивних ресурсів [8].

Г. Саймон (Нобелівська премія 1978 р. за дослідження процесу прийняття рішень в рамках економічних організацій) аналізував внутрішні когнітивні обмеження, з якими індивід стикається при зборі та обробці інформації, і застосування його обмеженої раціональності до планування в мультиагентних організаціях [9].

Д. Стіглер (Нобелівський лауреат 1982 р.) вивчав проблему сприйняття інформації із зовнішніх джерел у термінах обміну між її вартістю та очікуваною корисністю [10].

Разом з тим, основною проблемою сформованих напрямків сучасної когнітивної економіки полягає у віддаленні її теорії від аналізу реальної практичної дійсності, наприклад, подібно тій, яка існує зараз у реаліях так званої «земельної реформи в Україні» і вважається нами антиконституційною з корупційним присмаком та спрямованою до відносного «хаосу». Нажаль, мусимо контактувати й той факт, що реалізацію таких кроків супроводжували майже всі відомі в Україні «земельні» вчені-реформатори, які наприкінці 20-го і на початку 21-го століття, обґрунтовуючи теоретичні шляхи, а також механізми усунення поточних перешкод в здійснюваній ними ж трансформації (реформі) земельних відносин і природокористування, формували бажані «наукові знання» в фарватері антиконституційних дій законодавчої і виконавчої олігархічної влади.

Натомість, обґрунтовані в наукових роботах автора [11-18] основні засади Звершення земельної реформи в Україні: нова парадигма, особливо стосовно користування землею та її природними ресурсами як природними об'єктами права власності Українського народу (всіх громадян), залишаються край актуальними і потребують невідкладного логічного впровадження «тут і зараз» шляхом розвитку відповідного сектору економіки, як когнітивної системи із включенням в ній компонентів загальнолюдської когніції.

Важливо зауважити, що ідеї, засади, функціональні механізми та інші чинники земельної економіки і природокористування з точки зору когнітивних підходів до всіх цих складових, в науковій економічній літературі ніким, окрім автора даного дослідження, – практично не розглядалися. Автором вперше створено та описано відношення економічних і соціальних факторів із позиції когнітивного підходу для встановлення закономірностей формування емерджентних властивостей системи звершення земельної реформи в Україні в межах нової Парадигми в процесі дослідження їх у фундаментальному і практичному взаємозв'язку [18].

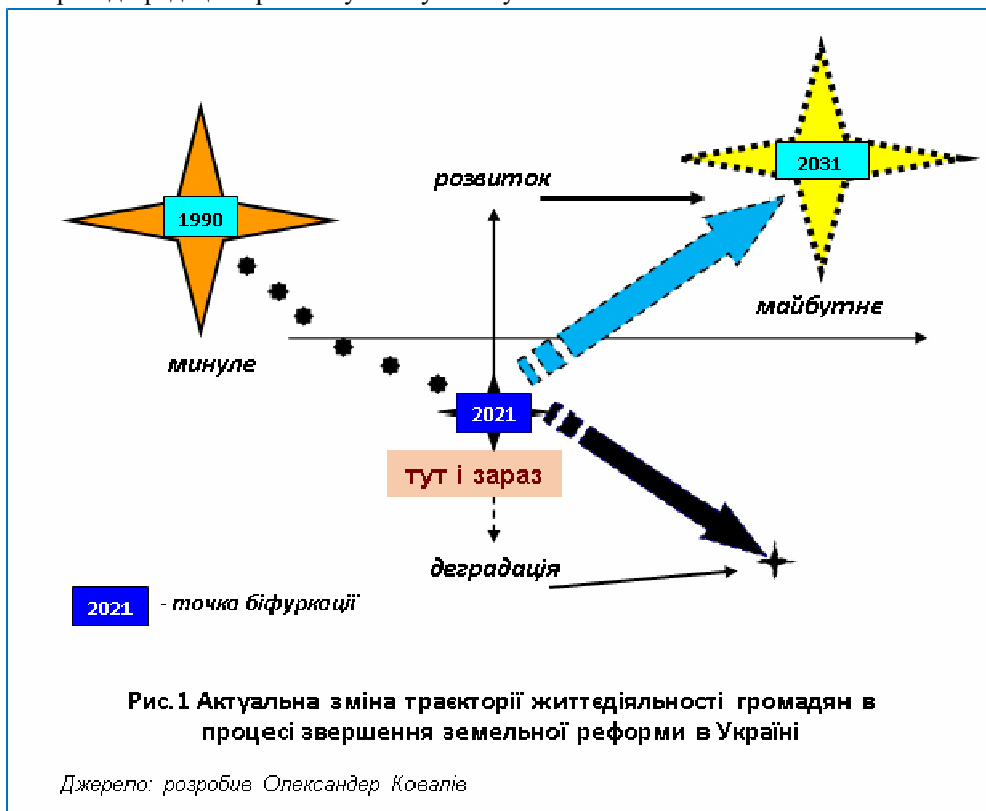
Саме тому, розв'язання даних проблем продовжують залишатися досить актуальними і потребують наукового поглиблення та логічного вирішення.

Метою досліджень є визначення реальної консолідованої цінності «землі та її природних ресурсів», як природного непозиченого капіталу нації – основного національного багатства українського народу, шляхом формування когнітивних організаційно-економічних засад (орієнтирів) як когнітивних земельно-економічних законів (скорочено «КЗЕ-законів») збалансованого користування природними об'єктами публічного права, що спонукатимуть до ефективного біфуркаційного стрибка розвитку країни, з метою забезпечення високого рівня життєдіяльності кожного громадянина – в процесі звершення земельної реформи в Україні, як нової парадигми, за когнітивним принципом позитивної часової преференції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Часова преференція (англ. *time preference*) – преференція (перевага) під час вибору благ, яка враховує фактор часу. «Позитивна часова преференція» або «висока часова преференція» означає, що споживач цінує споживання зараз вище, ніж споживання у майбутньому. «Від'ємна часова преференція» або «низька» означає, що споживач готовий чекати заради більших переваг, які очікуються від споживання у майбутньому. Часова преференція вимірюється через коефіцієнт часової преференції (англ. *rate of time preference*), який розраховується відношенням кількості благ у майбутньому, якою споживач готовий пожертвувати за одиницю блага сьогодні.

Враховуючи це, на основі вже здобутих нами нових знань, в середовищі сучасного простору-часу, сформована нами вперше «**когнітивна земельна економіка**» [18] (скорочено – КЗЕ) (*пропозиція такої назви висунута автором даної статті*), вказує на те, що саме зараз – в 21-ому столітті існує дія «позитивної часової преференції» або «високої часової преференції» і ця дія є однією із організаційно-економічних засад звершення земельної реформи як Нової парадигми конституційного прагматизму.

Відповідно до сутності законів когнітивної земельної економіки (КЗЕ-законів), що узгоджуються і законами живої і неживої природи та суспільства і цілком відповідають вимогам, чинних земельних норм Конституції України, українське суспільство зможе визначати, цінувати, планувати і формувати свій розвиток з різким, вибухоподібним стрибком у майбутнє із критичної точки біфуркації, як «старт розвитку тут і зараз» (Рис.1.), або ж, напроти – продовжуватиме антиконституційну корумповано-кримінальну діяльність, що посилює і прискорює деградацію країни – у майбутньому.

На рис. 1, – на вісі просторово часового існування України зображено графічно місце «тут і зараз» точки біфуркаційного злому негативної тенденції деградації моральної і політичної етики громадян на справедливе дотримання та відповідальне й повноцінне виконання унікальних за своєю природою – чинних норм ст. 4, 5, 13 і 14 КУ, враховуючи, як мінімум, те правильне законодавче поле у сфері земельних відносин і природокористування, що вже існує і цілковито впливає з чинних норм Основного Закону України, так і те законодавство, що вимагають негайно імплементувати ці норми КУ – в системному зв'язку з іншими нормами першого розділу КУ.

При цьому, ключова роль має відводитися формуванню механізмів реалізації цілей земельної реформи і неухильного дотримання конституційних прав громадян України на гідне життя, розвиваючи здорове й демократичне громадянське суспільство. Без такого результату немислимо взагалі розглядати будь-які суспільно-економічні, екологічні чи духовні відносини. Важлива роль відводиться в КЗЕ-законах – врегулюванню рентноузгоджувальним відносинам як інтересам і податковій політиці та формуванню бюджетів, в тому числі сімейних [19, 15].

Для здійснення раціонального й законного природокористування і збереження довкілля на засадах когнітивної земельної економіки – в контексті сталого розвитку України, необхідно Парламенту України невідкладно імплементувати конституційні права власності Українського народу на землю та її природні ресурси як абсолютне право власності – на «природні об'єкти», здійснюючи повноцінну інституалізацію чинних земельних норм Основного Закону України у взаємозв'язку з іншими нормами (ст. 1, 2, 3, 4, 5, 13, 14 КУ) – в процесі звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми.

Всі такі рішення потребують науково вивірених дій до всіх процесів, сутність яких наглядно вкладає також у створеній нами моделі у формі піраміди функціонування когнітивної земельної економіки – так званої **Когнітивної Піраміди – Олександера Коваліва** [18].

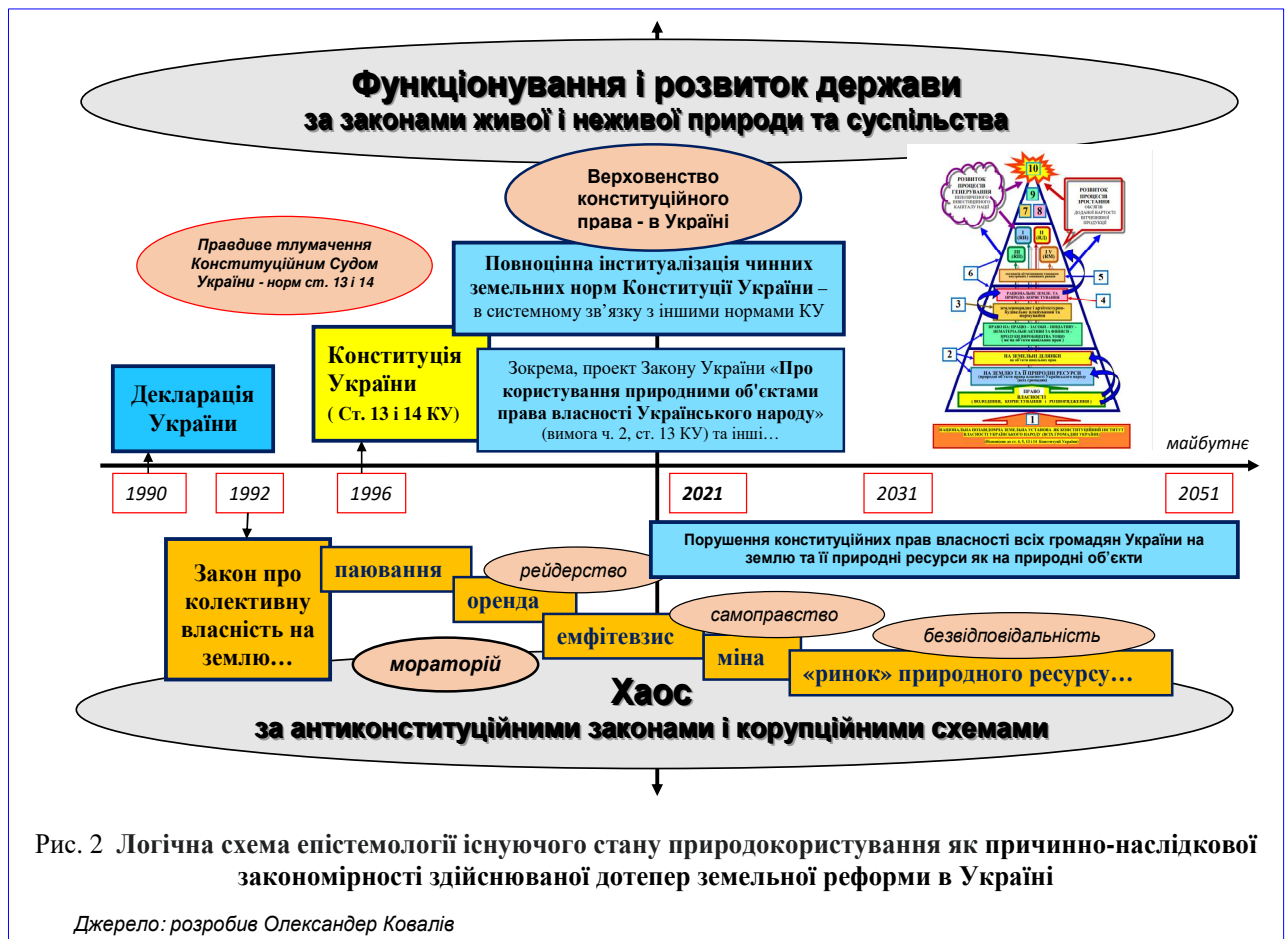
Зокрема, потребує першочергового розроблення і прийняття Верховною Радою України закону (механізмів), визначеного частиною другою, статті 13 Конституції України: «Про користування природними об'єктами права власності Українського» [2] , в тому числі в агросфері. Ці норми є обов'язковими, тому що господарська діяльність, пов'язана з використанням природних об'єктів права власності Українського народу, – може здійснюватися лише – в процесі користування (не володіння і не розпорядження) ними – на платній основі – за встановленими регламентами – відповідно до закону.

Надзвичайним є те, що центральним результатом, отримуваним в процесі звершення пропонованої земельної реформи, визначається – динамічно сформований у просторі та часі світовий рівень комфортної життєдіяльності людини-громадянина, її сім'ї, родини і громади, в процесі якої (життєдіяльності) забезпечується раціональне земле- і природокористування та збереження довкілля, що є результируючим вектором сумарної дії параметрів моделі ієрархічної системи у формі Піраміди-моделі.

Проте, на сьогодні, основна маса українців жертвують власними правами – вже чверть століття, очікуючи від гібридно функціонуючих органів державної влади «чудо реформ» і переваг під час вибору благ як, начебто, «позитивної часової преференції», особливо, на початку кожного етапу вибору кандидатів в Президенти України і в Народі депутати України.

Теперішній фактор часу спричинив рух до «хаосу», в якому наглядно проявилися наслідки корупційних і олігархічних схем природокористування (мораторій, рейдерство, самоуправство, безвідповідальність тощо) і, який підкріплено прийняттям антиконституційних законів, особливо щодо «колективної власності на землю», внаслідок чого позбавлено справжніх власників права на своє основне національне багатство – всіх громадян України, що є де-юре є засновниками держави Україна і абсолютними власниками землі та її природних ресурсів як природних об'єктів права власності Українського народу. Антиконституційна діяльність, в такий спосіб, спонукає громадян (фактично – «безправний народ») захищатися і діяти «тут і зараз» – на основі конституційного прагматизму. На ці чинники також наглядно вказує епістемологія існуючого стану природокористування як причинно-наслідкової закономірності, здійснюваної дотепер так званої «земельної реформи» в Україні, що сконцентровано показана на рис. 2.

Очевидно, що лише за умов дотримання законів живої і неживої природи та суспільства, – на основі конституційного земельного прагматизму, відбуватиметься збалансоване функціонування і розвиток нашої держави, або ж продовжуватиметься поглиблення існуючого стану за антиконституційними законами і корупційними схемами, здійснюваної дотепер земельної реформи в Україні, – в напрямку не правового «хаосу» і «деградації».

Запропонований автором шлях формування і практичного застосування «Когнітивної земельної економіки» (КЗЕ) запропонований тут, як ефективний підхід до реалізації Нової парадигми звернення земельної реформи в Україні [18], що **критично збагатить існуючі системні методи** та підходи до вирішення економічних завдань будь-якого типу, дозволить отримувати нові, принципово інші результати стосовно функціонування економічних систем і суб'єктів економіки, поведінку яких раніше неможливо було пояснити відомими методами та підходами. У такому випадку відкриється дорога людям, чия економічна програма буде не програмою руйнування і хаосу, але програмою економічного розвитку і поступу.

Спочатку розглянемо поняття, які несуть і розкривають в собі сутність структурних субстанцій системи та входять прописними літерами до транскрипції «КЗЕ» в формі певної системи господарської діяльності у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання на основі спеціальної виробничої функції, як головної засади звернення земельної реформи.

К – «Когнітивна». Лексичне визначення субстанційної сутності, як першої літери в КЗЕ та засади відповідного сектору економіки, як когнітивної системи (від лат. *cognitio*- пізнання, пізнавання, ознайомлення) із включенням в ній компонентів загальнолюдської когніції – здатності свідомого зв'язування та побудови інтерактивної просторово-часової моделі соціально-економічних подій. Саме в такому сутнісному об'єднаному просторі-часі в КЗЕ визначатиметься 4-ри вимірний соціально-економічний простір досліджуваної системи.

З – «Земельна» – сутнісне, стиснуте до лексичного позначення - одне слово у розгорнутій назві «Когнітивна земельна економіка» [18] та літера **З** у транскрипції КЗЕ відповідає предмету діяльності системи – це «земля та її природні ресурси». Більш розгорнуте визначення змісту, позначеного літерою **З** – це сукупність об'єктів та систем живої та неживої природи, компоненти природного середовища, що оточують людину, які використовуються в процесі суспільного виробництва для задоволення матеріальних і культурних потреб людини та суспільства. Природні ресурси класифікують за різними критеріями: приналежністю до тих чи інших компонентів природи (мінеральні, кліматичні, лісові, водні тощо); можливістю відтворення в процесі використання – на вичерпні (поновлювані й непоновлювані) і невичерпні та ін. До природних ресурсів входять сонячна, вітрова та інші енергії, атмосфера, гідросфера, наземна рослинність, ґрунт, тваринний світ, мікробіота, ландшафт, корисні копалини...

Е – «Економіка» (від грец. *οἶκος* «будинок, господарство; господарювання» + *νόμος* «територія під управлінням, правило, закон»; буквально «правила ведення домашнього господарства») – господарська діяльність товариства, а також сукупність відносин, що складаються в системі виробництва, розподілу, обміну та споживання.

Ми знаємо тепер, як саме будуть визначені засади створення цінностей матеріальних і нематеріальних благ в системі КЗЕ-законів, які зачіпають інтереси як окремих громадян А, В, С і т. Д., так і всіх громадян України, в тому числі відповідних громад певної місцевості, кожен із яких буде діяти на своїй індивідуально-господарській ділянці із найвищою мірою своєї суб'єктивної точки зору виходячи із цілеспільних

загальнодержавних принципів конституційної справедливості й інтересів їхніх громад. Адже об'єктом КЗЕ-законів служать не індивідуально-господарські, а суспільно-економічні явища; тому нам не цікаво які уявлення про цінності виникають у свідомості будь-якого окремого індивідуума, – ми хочемо знати, навпаки, які судження про цінності висловлюються і отримують визнання в середовищі «сукупності індивідуумів, пов'язаних єдністю потреб і обопільне їхнє задоволення», що мають рацію – у всьому «господаруючому суспільстві».

Ми показали одним словом, яким чином пояснюється і визначається не суб'єктивна, а об'єктивна, народногосподарська цінність землі та її природних ресурсів (усіх її складових) в рамках та в основі засад КЗЕ-законів.

Завдання **КЗЕ-законів** відносно цінностей самої системи земельних відносин в Україні полягає в тому, щоб вказати, пояснити та визначити ту приховану основу, якою визначаються, набігають один на одного хвилі товарних цін з їх коливаннями вгору і вниз, відшукати ту таємну силу, яка всупереч суб'єктивним поглядам індивідуумів, дозволяє людині з об'єктивною переконливістю формулювати певні КЗЕ-закони щодо руху цінності землі та її природних ресурсів (і не тільки в агросфері), які б перевели нас через прірву, що лежить між суб'єктивним уявленням про земельні цінності, які існують у окремого індивідуума до здійснення вигідного для себе природокористування, з одного боку, і об'єктивним реальним волевиявленням суспільства в цілому, як власника природних об'єктів, для законного і безпроблемного пошуку такого індивідуума, котрий би був відповідальним суб'єктом цивільних прав власності і раціонального господарювання (користувачем чужої власності) та повноцінно забезпечував би збереження й охорону землі та її природних ресурсів – основного національного багатства, – з іншого.

На це потрібно відповісти також тому, що при всьому тому суб'єктивна цінність являє собою річ, надзвичайно важливу для науки про народне господарство – до такої міри важливу, що КЗЕ-закони звертають на неї головну увагу, як на найсерйознішу проблему.

«Соціальні закони» разом із «загальними законами природи», дослідження та гармонійне цілеспільне впорядкування яких складає завдання КЗЕ-законів, є також і результатом узгоджувальних між собою дій громадян. Згода в їх діях є, в свою чергу, результатом просторово-часової «гри» самоорганізації, що узгоджує між собою їх мотиви та інтереси, які лежать в основі цих дій громадян і повноцінно балансують із суспільними інтересами.

Наймогутнішим мотивом КЗЕ-законів і, мабуть, єдиним, є турбота про добробут усіх громадян країни, дія яких має таку ступінь загальності і сили, що в результаті вони протидіють наперекір усім іншим впливам, тому проявляються і ефективно діють цілком ясні засади КЗЕ-законів, як у частині власного благополуччя одних громадян, так і в частині турботи про благополуччя інших осіб, з якими нас постійно або тільки в певних випадках пов'язують господарські зв'язки.

Отже, у всіх випадках, коли ми розглядаємо матеріальні і духовні блага, що походять від користування українською землею та її природними ресурсами з точки зору цього головного мотиву, то в результаті це забезпечується взаємозалежним існуванням як і об'єктивної так і суб'єктивної їх цінності.

Таким чином, об'єктивна і суб'єктивна цінності української землі та її природних ресурсів як основного національного багатства існує в одному і тому ж в просторі-часі, а в дії КЗЕ-законів ці цінності об'єднуються за відомим правилом «...спільних цілей...» та створюють «...цілеспільний ефект...» [20, 21]. Разом з цим, КЗЕ-закони є і суспільним компасом, і опосередкованим суспільним мотивом усіх громадян – до збалансованих господарських дій:

- суспільним компасом - тому що він показує, в якому напрямку всього сильніше напружений наш інтерес по відношенню до матеріальних і духовних благ;

- опосередкованим суспільним мотивом – тому що, відчуваючи, що цінність матеріальних благ має свій правильний відбиток наших основних інтересів, які полягають в прагненні до благополуччя в здоровому і чистому доквіллі. Серед цих мотивів є і те, що ми давно звикли в господарському житті слідувати тільки за найбільшою цінністю.

Конституційно вмотивовані закони щодо такої господарської діяльності людей в процесі використання землі та її природних ресурсів, як природного непозиченого капіталу нації – основного національного багатства українського народу, що функціонуватимуть на засад (орієнтирах) когнітивних земельно-економічних законів («КЗЕ-законів»), спонукатимуть до ефективного біфуркаційного стрибка – розвитку країни, з метою забезпечення високого рівня життєдіяльності кожного громадянина – в процесі звершення земельної реформи в Україні, як нової парадигми, за когнітивним принципом позитивної часової преференції.

Ніхто не стане заперечувати й того, що всюди – в процесі життєдіяльності (виробництва, обміну, споживання тощо) за КЗЕ-законами, ставлення людини-громадянина до матеріальних і духовних благ землі та її природних ресурсів визначатимуться тією цінністю, в самому широкому сенсі цього поняття, яку вони мають, не лише в своїх «розумових очах» [22], але й в тих цінностях, які уособлюють права й обов'язки кожного такого громадянина України, котрий де-юре і де-факто стає реальним володарем і господарем своєї держави.

Висновки. Антиконтитуційна діяльність в господарській сфері України, що пов'язана з природокористуванням, особливо в агросфері, як причинно-наслідкова закономірність, здійснюваної дотепер так званої «земельної реформи» на теренах України, яка спричинила рух до «хаосу», в якому наглядно проявилися наслідки корупційних і олігархічних схем (мораторій, рейдерство, самоправство, безвідповідальність тощо), спонукає громадян України захищатися і діяти «тут і зараз» – на основі конституційного прагматизму.

Для визначення засад розв'язання таких критичних загальнонародних завдань, автором статті пропонується обрати (методологічним фундаментом зміни траєкторії життєдіяльності громадян) певний,

історично відомий, стратегічний підхід в рамках «Концепції часової преференції», яка має своє коріння ще у 19-му столітті та була розвинута Ейгеном фон Бем-Баверком.

Щоб розблокувати такий стан в українській дійсності, необхідно Президенту України і Парламенту України невідкладно імплементувати конституційні права власності Українського народу на землю та її природні ресурси як абсолютне право власності – на «природні об'єкти», здійснюючи повноцінну інституалізацію чинних норм Основного Закону України у взаємозв'язку з іншими нормами (ст. 1, 2, 3, 4, 5, 13, 14 КУ) – в процесі звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми. Всі такі рішення потребують рішучих дій органів державної влади і місцевого самоврядування до всіх процесів, сутність яких наглядно вкладає також у, створеній нами, моделі у формі піраміди функціонування когнітивної земельної економіки – так званої Когнітивної Піраміди – Олександера Коваліва.

Доведеним фактором є те, що когнітивні земельно-економічні закони (КЗЕ-закони) належать, тепер без сумніву, до числа найважливіших політико-економічних понять. Вони дають поштовх до справедливого земле-природо-користування в усіх сферах, пов'язаних із землею та її природними ресурсами, в тому числі в агросфері як такої, що стосуються виробництва сільськогосподарської продукції, її обміну (купівлі-продажу), а також майже – всім іншим актів господарського обороту.

Конституційно вмотивовані закони природоохоронної господарської діяльності людей в процесі використання землі та її природних ресурсів, як природного непозиченого капіталу нації – основного національного багатства українського народу, що функціонуватимуть на засад (орієнтирах) когнітивних земельно-економічних законів, спонукатимуть до ефективного бифуркаційного стрибка – розвитку країни, з метою забезпечення високого рівня життєдіяльності кожного громадянина – в процесі звершення земельної реформи в Україні, як нової парадигми, за когнітивним принципом позитивної часової преференції. В даній ситуації, народ вимушений діяти «тут і зараз» – на основі конституційного прагматизму.

В існуючому гібридному середовищі деградації й протистояння, з боку авторів і господарів антиконституційних корупційних схем, – до позитивній часовій преференції з утвердження й розвитку правової держави Україна за законами природи і суспільства, виникла також потреба в розблокуванні спротиву в конституційний спосіб, шляхом справедливого офіційного тлумачення сутності чинних конституційних земельних норм Конституційним Судом України, роботу якого, нажалі поки що, зловмисно заблоковано.

КЗЕ-закони, особливо в агросфері, й надалі є важливим просторово-часовим фактором утворення цін, а отже й заробітної плати та рентоузгоджувальних прибутків (доходів), що є головною мотивацією й мотивами поведінки та діяльності всіх учасників як складових чинників генерування товарів і їх цін... В дії таких КЗЕ-законів об'єктивна і суб'єктивна цінності української землі та її природних ресурсів існують в одному і тому ж в просторі-часі та об'єднуються «...за правилом спільних цілей...» і створюють «...цілеспільний ефект...» Разом з цим, КЗЕ-закони є і суспільним компасом, і опосередкованим суспільним мотивом господарських дій усіх громадян.

Можна навіть прямо сказати, що на цінність української землі та її природних ресурсів (відтворюваних і вичерпних) як природних об'єктів абсолютного права власності Українського народу, що не підлягають відчуженню, а лише використанню (користуванню) громадянами України, потрібно дивитися, особливо зараз, як на центр, біля якого обертається і рухається весь механізм господарства всього українського (а зараз ще й прикута увага всього світового) суспільства та як центральне джерело генерування непозиченого капіталу нації і формування доданої вартості вітчизняної продукції, що є основою – й майбутнього розвитку України.

Література.

1. Böhm-Bawerk, Eugen von. Capital and Interest: A Critical History of Economic Theory, 1884.
2. Конституція України від 28 червня 1996. Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30.
3. Ковалів О.І. Особливості земельних відносин та природокористування в інтересах Українського народу. *Ефективна економіка*", № 8, 2015, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4251>.
4. Ковалів О.І. Нова парадигма звершення земельної реформи в Україні – через «когнітивну земельну економіку» *Український журнал «Економіст»*, 2021, № 5, С.10-23.
5. Сміт А. Дослідження природи та причин багатства народів. Лондон, 1776 р.
6. Keynes J. M. The Economic Consequences of the Peace. *New York: Harcourt, Brace and Howe Inc.*, 1920, 142 p.
7. Hayek F. A. The Use of Knowledge in Society. *American Economic Review*, 1945, Pp. 519 – 530.
8. Маршалл А. Принципы экономической науки. Москва: Прогресс, 1993, 351 с.
9. Саймон Г. Науки об искусственном. Москва: Эдиториал УРСС, 2004, 151 с.
10. Stigler G. J. *Memoirs of an Unregulated Economist*, New York: Basic Books, 1988, 114 p.
11. Kovaliv Oleksander. Теоретично-методологічні засади звершення земельної реформи в Україні як нова парадигма. *WSPYJPRACA EUROPEJSKA NR*. Warszawa, 2016, № 3(10). Pp. 35-47.
12. Ковалів О.І. Національна регуляторна політика на новій рентній основі. *Економіка АПК: наук.-техн. журнал*. Київ, 2009, № 3. С. 94-102.
13. Ковалів О.І. Балансування інтересів та впорядкування ринкових земельних відносин - основний інструмент цивілізованих механізмів природокористування. *Науковий вісник НУБіП, ВЦ НУБіП*. Київ, 2011, (163), Ч. 3. С. 252–259.
14. Ковалів О.І. Еколого-економічні та соціальні напрями регулювання земельних відносин і природокористування на сучасному етапі *Економіст*. Київ, 2011. № 10. С. 31–33.

15. Ковалів О.І. Принципи інституалізації конституційних норм стосовно землі та її природних ресурсів. *Збалансоване природокористування. наук.-техн. журнал*. Київ, 2015, № 3. С. 67-74.
16. Ковалів О.І. Звершення земельної реформи в Україні: нова парадигма: Монографія. Київ, ДІА, 2016. 416 с.
17. Ковалів О.І. Головна неврегульована в Україні передумова погіршення якісного стану природних об'єктів. *Збалансоване природокористування*, 2020, № 4, С. 5–16.
18. Ковалів О.І. «КОГНІТИВНА ЗЕМЕЛЬНА ЕКОНОМІКА» – основний ключ до звершення земельної реформи в Україні як нової парадигми. *Ефективна економіка*, 2021, №6. URL.: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/10.pdf.
19. Ковалів О.І. Земля та її природні ресурси — основа подальшої внутрішньої політики в Україні на рентній основі (реальна програма дій). *Землепорядкування, наук.-техн. журнал*. Київ, 2003, № 3. С. 16-20.
20. Морозов О.Ф. Відношення суб'єкт-об'єкт як цілеспільний ефект у структурі економічного простору. *Економіст*, 2017, № 8, С.30-34.
21. Morozov, O.F. Shevchenko, M.M. Relation subject – object as “whole effect of management”. *Science and Innovation*, 2020, № 6. С. 12-19.
22. Морозов О.Ф., Доля М.М. Перші ознаки 7-го технологічного устрою – це прояви потужної свідомості розуму фахівців у складі продуктивних сил соціально-економічних систем. *Економіст*, 2020, № 12, с. 2-14.

References.

1. Böhm-Bawerk, Eugen von. (1884), *Capital and Interest: A Critical History of Economic Theory*.
2. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “The Constitution of Ukraine”, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 30.
3. Kovaliv, O.I. (2015), “Features of land relations and environmental management in the interests of the Ukrainian people”, *Elektronne naukove fakhove vydannya "Efektyvna ekonomika"*, vol.8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4251> (Accessed 10 Nov 2021).
4. Kovaliv, O. (2021), “A new paradigm of land reform in Ukraine - through the "cognitive land economy", *Ukrainian Journal "Economist"*, vol. 5, pp.10-23.
5. Smith, A. (1776), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, W. Strahan and T. Cadell, London, UK.
6. Keynes J. M. (1920), *The Economic Consequences of the Peace*, Harcourt, Brace and Howe Inc., New York, USA.
7. Hayek, F. A. (1945), “The Use of Knowledge in Society”, *American Economic Review*, pp. 519 – 530.
8. Marshall, A. (1993), *Printsipy ekonomicheskoy nauki [Principles of Economics]*, Progress, Moscow, Russia.
9. Saymon, G. (2004), *Nauki ob iskusstvennom [Sciences of the artificial]*, Editorial URSS, Moscow, Russia.
10. Stigler G. J. (1988), *Memoirs of an Unregulated Economist*, Basic Books, New York, USA.
11. Kovaliv, O. (2016), “Theoretical and methodological principles of land reform in Ukraine as a new paradigm”, *WSPUPRACA EUROPEJSKA NR*, vol. 3 (10), pp. 35-47.
12. Kovaliv, O. (2009), “National regulatory policy on a new rental basis”, *Economics of agro-industrial complex: scientific and technical. magazine*, vol. 3, pp. 94-102.
13. Kovaliv, O. (2011), “Balancing interests and streamlining market land relations is the main tool of civilized mechanisms of nature management”, *Scientific Bulletin of NULES, VC NULES*, vol. 3(163), pp. 252–259.
14. Kovaliv, O. (2011), “Ecological-economic and social directions of regulation of land relations and nature management at the present stage”, *Economist*, vol. 10, pp. 31–33.
15. Kovaliv, O. (2015), “Principles of institutionalization of constitutional norms concerning land and its natural resources”, *Balanced nature management. scientific and technical magazine*, vol. 3, pp. 67-74.
16. Kovaliv, O. (2016), *Zvershennia zemel'noi reformy v Ukraini: nova paradyhma [Completion of land reform in Ukraine: a new paradigm]*, DIA, Kyiv, Ukraine.
17. Kovaliv, O. (2020), “The main unregulated in Ukraine prerequisite for the deterioration of the quality of natural objects”, *Balanced nature management*, vol. 4, pp. 5–16.
18. Kovaliv, O.I. (2021), "Cognitive land economy" – the main key to the accomplishment of land reform in Ukraine as a new paradigm”, *"Efektyvna ekonomika"*, vol.6, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/10.pdf (Accessed 10 Nov 2021).
19. Kovaliv, O. (2003), “Land and its natural resources are the basis for further domestic policy in Ukraine on a rent basis (real action program)”, *Land management, scientific and technical magazine*, vol. 3, pp. 16-20.
20. Morozov, O. (2017), “The subject-object relationship as a holistic effect in the structure of economic space”, *The Economist*, vol. 8, pp.30-34.
21. Morozov, O. Shevchenko, M. (2020), “Relation subject – object as “whole effect of management”, *Science and Innovation*, vol. 6, pp. 12-19.
22. Morozov, O.F. and Dolya, M.M. (2020), “The first signs of the 7th technological system are manifestations of a powerful consciousness of the practical mind of specialists in the composition of the productive forces of socio-economic systems”, *Ukrainian magazine ECONOMIST*, vol. 12, pp. 2-14.